گفت‌وگو

هیئت میثاق با ولایت دانشگاه علوم اسلامی رضوی هر هفته و در مناسبت‌های مختلف، پذیرای زائران آستان امام هشتم(ع) است

فاطمیه؛ به وقت حضور در مدرسه میرزا جعفر حرم مطهر رضوی

محمدحسین مروج کاشانی: دعوت، بسیار خودمانی ونشانی محل حضور هم‌بسیار سرراست است. قرار ملاقات در مناسبت‌های مختلف مذهبی و ملی و همچنین در چهارشنبه‌های هر هفته، ساعت ۲۰ در صحن انقلاب اسلامی حرم مطهر رضوی، مدرسه علمیه میرزا جعفر. قرار ملاقاتی زیر سایه پرچم امام رضا(ع) و در مکان درس و بحث، نه برای مباحثه و مناظره که برای ذکر اهل‌بیت(ع) و عزاداری. قرار ملاقاتی با عنوان هیئت و به همراه وعاظ و سخنرانان مطرح که با سخنرانی و سینه‌زنی شروع شده و به زیارت ختم می‌شود؛ ختمی که خط تمایز این هیئت با سایر هیئت‌های شهر است.

«هیئت میثاق با ولایت» دانشگاه علوم اسلامی رضوی هر هفته در این ساعت و مکان، مجلس سخنرانی، مداحی و... با حضور زائران و مجاوران بارگاه مطهر امام هشتم(ع) برگزار می‌کند. به همین بهانه و به منظور آشنایی بیشتر با فعالیت این هیئت مذهبی دانشجویی، به سراغ مجتبی فقیهی‌زاده، کارشناس مسئول تشکل‌های فرهنگی دانشگاه علوم اسلامی رضوی رفتیم. وی کارشناس ارشد علوم قرآن و حدیث بوده و ۱۳ سال سابقه همکاری با آستان قدس رضوی دارد.

■ ابتدا از چگونگی تشکیل و فعالیت این هیئت بگویید.

در راستای اهداف و سیاست‌های آستان قدس رضوی و براساس رهنمودهای رهبر فرزانه انقلاب اسلامی مبنی بر اینکه «هیئت مهم‌ترین بخش قدرت نرم جمهوری اسلامی است» به منظور نیل به هیئت تراز انقلاب اسلامی، این هیئت توسط دانشجویان و طلاب فعال دانشگاه علوم اسلامی رضوی در سال ۱۳۹۵ تأسیس شد و آغاز به فعالیت کرد. جلسات این هیئت هر هفته، چهارشنبه‌شب‌ها که روز زیارتی امام رضا(ع) هم است، از ساعت ۲۰ تا ۲۲ در محل مدرسه علمیه میرزا جعفر واقع در ضلع شمال شرقی صحن انقلاب اسلامی حرم مطهر امام هشتم(ع) با حضور خواهران و برادران (به‌طورمجزا) و با استفاده از پخش زنده از طریق تلویزیون پهن پیکر، برگزار می‌شود. البته در مناسبت‌های شهادت حضرات معصومین(ع)، ایام فاطمیه، دو ماه محرم و صفر، دهه پایانی ماه صفر و همچنین در اعیاد و مناسبت‌های مختلف مانند عید غدیرخم، عید قربان، نیمه شعبان، اعیاد شعبانیه، ماه مبارک رمضان، شب‌های قدر و... و متناسب با فصل سال و میزان حضور زائران و مجاوران، جلسات این هیئت به طور منظم برگزار می‌شود.

■ جه اهدافی از تشکیل و فعالیت این هیئت مذهبی در یک مجموعه دانشگاهی مانند دانشگاه علوم اسلامی رضوی مورد توجه بوده و هست؟

این هیئت، یک هیئت مذهبی با عنوان «میثاق با ولایت» بوده که در حقیقت تشکلی طلبگی - دانشجویی با ماهیت دینی است که به تعظیم و ترویج شعائر اسلامی حول محور قرآن کریم و سنت و سیره اهل‌بیت(ع) می‌پردازد. شاید نشاط مهم‌ترین اهداف از فعالیت این هیئت را به‌طور خلاصه و به این شرح بیان کرد: «تعظیم شعائر دینی، اشاعه فرهنگ صحیح مراسم سوگواری، جشن و سرور و همچنین گسترش معنویت در فضای علمی حریم عالم آل‌محمد(ع) با تکیه بر معارف ناب ثقلین»، «ارتقای سطح معرفت مخاطبان (به‌ویژه قشر فرهیخته طلاب و دانشجویان کشور) به ساحت مقدس حضرات معصومین(ع) و ایجاد بستر مناسب برای ابراز ارادت عالمانه به خاندان عترت و طهارت(ع)»، «نشر معارف دینی و ارائه رهنمودهای تربیتی (فردی، خانواده و اجتماع) با اولویت نیازهای روز»، «بسترسازی برای توانمندسازی و مسئولیت‌پذیری طلاب و دانشجویان کشور در عرصه فعالیت‌های جمعی و تبلیغی و افزایش انس و همدلی»، «آشنایی با شخصیت و دیدگاه‌های امامین انقلاب اسلامی در راستای تحقق بخشیدن به آرمان‌های بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران، احیای فرهنگ غنی دفاع مقدس و زنده نگه‌داشتن یاد و خاطره شهدا و ایثارگران و همچنین تبیین فرامین و منویات رهبر معظم انقلاب به منظور افزایش بصیرت و پیروی از ولی‌فقیه به عنوان نایب بر حق امام عصر(عج)» و....

■ علاوه بر دانشجویان دانشگاه علوم اسلامی رضوی چه اقشاری از جامعه، مخاطبان این هیئت هستند؟

در این هیئت، تنها به قشر دانشجویان دانشگاه علوم اسلامی رضوی توجه نشده است، بلکه عموم زائران و مجاوران بارگاه مطهر رضوی و همچنین هیئت‌های طلبگی و دانشجویی سراسر کشور هم می‌توانند در برنامه‌های مذهبی و تبلیغی این هیئت حضور یابند. برای طلاب و دانشجویان کشور، در شبکه‌های اجتماعی، فضای مجازی، پیام‌رسان‌های مختلف مرتبط با دانشگاه‌های سراسر کشور زیر نظر وزارت علوم و مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه سراسر کشور اطلاع‌رسانی انجام می‌شود. همچنین از عموم زائران و مجاوران بارگاه ملکوتی حضرت رضا(ع) در محل در ورودی مدرسه علمیه میرزا جعفر، واقع در ضلع شمال شرقی صحن انقلاب اسلامی برای حضور در این هیئت دعوت به عمل می‌آید. ضمن اینکه برای حضور و مشارکت هیئت‌های مذهبی در برنامه‌ها و فعالیت‌های این هیئت، براساس ضوابط، از طریق کانال‌ها و پیام‌رسان‌های اجتماعی و فضای مجازی و همچنین دعوت مستقیم، اقدام می‌شود.

■ فعالیت‌های این هیئت فقط در قالب سخنرانی، مداحی و... بوده یا تدابیر دیگری هم برای آن اندیشیده شده است؟

معمولاً بیشتر سخنرانان و مداحان مطرح کشور و شهر مشهد مقدس، همچنین سخنرانان دعوت شده به مراسم مذهبی بیست رهبر معظم انقلاب، مدعوین سرزمینه ملی، مدعوین آستان قدس رضوی و... با رعایت ضوابط تعریف شده، به مراسم این هیئت دعوت می‌شوند. سخنرانانی همچون آیت‌الله علم‌الهدی نماینده محترم ولی‌فقیه و امام جمعه مشهد مقدس، آیت‌الله مروی تولیت معزز آستان قدس رضوی، آیت‌الله نجم‌الدین طبسی، حجت‌الاسلام پناهیان، حجت‌الاسلام شهاب مرادی، حجت‌الاسلام دکتر مصطفی رستمی، حجت‌الاسلام دادوی‌نژاد، حجت‌الاسلام حیدری کاشانی و... و مداحان و ذاکرانی همچون حاج احمد واعظی، حاج ابوذر روحی، حاج امیر عارف، حاج ابراهیم احمدی، حاج جواد قربانپور، حاج جعفر ملائکه و...؛ اما فعالیت این هیئت تنها به برگزاری جلسات سخنرانی و مداحی خلاصه نمی‌شود، بلکه برنامه‌های دیگری همچون «برپایی مراسم ملی در مناسبت‌هایی مانند دهه فجر، هفته دفاع مقدس، ۲۲ بهمن، حماسه ۹دی، روز جهانی قدس، ایام انتخابات و...»، «برگزاری گردهمایی‌های مذهبی (نشست، میزگرد، سخنرانی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان و زائران، جلسات وبینارهای و...)»، «برگزاری مسابقات علمی و فرهنگی (کتاب‌خوانی و...)»، «برگزاری اردوهای علمی، مذهبی و تفریحی در راستای اهداف مورد نظر با حضور طلاب و دانشجویان دانشگاه علوم اسلامی رضوی»، «برگزاری سیر مطالعاتی و پویش‌های فرهنگی و مذهبی»، «تولید مقاله، انتشار نشریه الکترونیکی و نشر معارف در فضای علمی دیجیتال» و «برپایی نمایشگاه‌های فرهنگی، نمایش فیلم، تئاتر و...» در فعالیت‌های این هیئت پیش‌بینی شده است.

همچنین گزارش‌های برگزاری مراسم این هیئت در پیام‌رسان داخلی ایتا به آدرس EATA.COM/MISAGH_BAVELAYAT مربوط به اطلاع‌یه‌ها، اخبار، صوت و تصویر مراسم و... به منظور اطلاع عموم علاقه‌مندان بارگذاری می‌شود، ضمن اینکه کانال‌های مجازی اطلاع‌رسانی مربوط به نهاد آستان قدس رضوی، حوزه علمیه خراسان و شبکه‌های مجازی همسو، اخبار و گزارش‌های هیئت میثاق با ولایت را به اطلاع مخاطبان و علاقه‌مندان می‌رسانند.

در گفت‌وگوی قدس با آیت‌الله عالمی عنوان شد

حضرت فاطمه علیهاالسلام ذهن تاریخ را دردمند و پرسشگر ولایت کرد

ریحانه عامل‌نیک| شاید برای آن‌ها که فاطمه(س) و فاطمیه را نمی‌شناسند این‌گونه به نظر آید که عزاداری‌های فاطمیه صرفاً برای مصائبی است که بر یگانه دختر پیامبر(ص) و سرور زنان عالم رفته است، در حالی که شیعه و آن‌ها که ذهنشان دردمند دردهای فاطمی و علوی است، می‌دانند فاطمیه فرصتی است تا بدانیم ولایت چه ارزش و فضیلتی دارد و چطور باید فاطمه‌گونه به حمایت از آن برخاست؛ اینکه چگونه یک زن با کنشگری خود، ذهن تاریخ را دغدغه‌مند و پرسشگر از چرایی گرفتن حق الهی علی(ع) کرده است. در این باره با آیت‌الله حسن عالمی، نماینده مردم خراسان رضوی در مجلس خبرگان رهبری گفت‌وگو کرده‌ایم.

■ فضیلت ایام فاطمیه چیست و اساساً قرار است چه الگوهای اجتماعی از سیره حضرت فاطمه زهرا(س) در این ایام و مجالس عزاداری به مخاطب ارائه شود؟

شخصیت حضرت فاطمه زهرا(س) به حدی بالاست که نه فقط برای زنان، بلکه برای همه بشریت الگو و الهام‌بخش است. یعنی هر کس می‌خواهد بندگی خدا را به‌طور شایسته انجام دهد، چه مرد باشد و چه زن، می‌تواند از معرفت و عملکرد حضرت فاطمه زهرا(س) الگوبگیرد.

تعبیری در فقه و اصول وجود دارد مبنی بر اینکه تمام سخنان، اعمال و تأییدات معصومین(ع) حجت است. حضرت فاطمه زهرا(س) نیز این‌گونه هستند و رفتار، گفتار و تأییداتشان برای ما الگو و نمونه است. چنان‌که به هر کس مهر و محبت دارند ما نیز احساس محبت به او می‌کنیم و از هر که ایشان از او بیزاری و برائت جسته‌اند، ما نیز بیزاری و برائت می‌جوییم.

■ حضرت زهرا(س) به عنوان یک زن چه الگویی از کنشگری اجتماعی ارائه کردند و آیا این الگو برای حضور مؤثر اجتماعی زنان در امروز جامعه ما نیز کاربرد دارد؟

بنابر آنچه تاریخ از زندگی حضرت فاطمه زهرا(س) نقل کرده این‌گونه نیست که ایشان تنها در خانه‌داری، شوهرداری و فرزندداری الگو و اسوه بوده باشند. شرح زندگی حضرت صدیقه طاهره(س) نشان می‌دهد ایشان در صحنه‌های گوناگون، حتی در جبهه‌های جنگ حضور داشته‌اند. در شهر مدینه نقاطی وجود دارد که حجاج از آن بازدید می‌کنند و محل جنگ خندق یا احزاب است. این مواضع حکایت از آن دارد که برخی شخصیت‌های نامدار، اگرچه در جبهه‌ها شمشیر نمی‌زدند اما نقش دیگری را ایفا می‌کردند. در آنجا نقطه‌ای وجود دارد که سنگر حضرت زهرا(س) بوده است. علاوه بر این، حضرت(س) در مواقعی که لازم بوده در جامعه حضور پیدا کنند و زن نمونه و الگو را به جامعه نشان دهند، حضور پیدا می‌کردند. حضرت فاطمه زهرا(س) در جامعه مسلمین مشابه سایر بانوان اما با عفاف و عصمت بیشتر حضور می‌یافتند و این‌گونه نبود که در انزوا زندگی کنند؛ چه زمانی که در خانه بودند و چه زمانی که به عنوان همسر به خانه امیرالمؤمنین(ع) آمدند. حضرت زهرا(س) هرگاه لازم بود در میان مردم و جامعه حضور پیدا کنند، به میان جمع می‌رفتند. این امر در او اخر عمر مبارک ایشان پس از رحلت پیامبر(ص) و جریان خلافت و امامت مسلمین بیشتر نمود یافت. پس از آنکه خداوند عالم، امیرالمؤمنین(ع) را برای خلافت انتخاب کرد، دیگر به دیگران ربطی نداشت که آن را به حضرت علی(ع) محول کنند یا نکنند. با آنکه اراده حضرت حق تعالی در غدیرخم توسط پیامبر(ص) به مردم ابلاغ شد، اما پس از رحلت پیامبر(ص)، مردم به دنبال فرد دیگری رفتند. پس از این اتفاق، حضرت فاطمه زهرا(س) سکوت نکردند و آنچه را وظیفه‌شان بود، انجام دادند؛ همه این رفتارها هم برای زنان و هم برای مردان الگو است. هر جا اسلام و دین به حضور زنان در صحنه نیاز پیدا می‌کرد، حضرت زهرا(س) حضور می‌یافتند و دیگر زنان مسلمان هم باید با تأسی به ایشان و حفظ همه ارزش‌ها و احکام الهی به‌ویژه عفاف و حجاب، در جامعه و میادین مختلف حضور پیدا کنند.

■ با توجه به اینکه حضرت فاطمه زهرا(س) نخستین مدافع حریم ولایت هستند، آیا این بحث ولایت صرفاً ایستادگی ایشان پای همسر بود یا مفهومی والاتر از آن را داشت؟

قطعاً این‌گونه نیست، چرا که پیش از آنکه امیرالمؤمنین(ع) به عنوان همسر فاطمه زهرا(س) انتخاب شوند، روایات بسیار زیادی وجود دارد که اراده خداوند عالم بر این تعلق گرفته بود که پس از پیامبر(ص) جانشینی حضرت حتمی مرتبت(ص) به امیرالمؤمنین(ع) محول شود. اساساً مسئله امامت در زمان رسول گرامی اسلام(ص) معرفی شد و در حقیقت، اقدامی که حضرت زهرا(س) انجام دادند در دفاع از چیزی بود که خدا انتخاب و پیامبر(ص) ابلاغ کرده است، یعنی جریان امامت و جریان ولایت و زمامداری پس از رسول خدا(ص). بنابراین حضرت زهرا(س) شهید دفاع از ولایت و امامت شدند؛ پس این نکته که حضرت علی(ع) همسر و پدر فرزندان ایشان است، در درجه بعدی اهمیت و اولویت قرار می‌گیرد و مسئله اول همانا امامت، ولایت و جانشینی پیامبر(ص) و ادامه یافتن راه حضرت رسول(ص) با حضور امام و فردی است که خدا تعیین و پیامبر(ص) معرفی کرده است.

■ آیا حضرت فاطمه زهرا(س) ثابت کردند دفاع از ولایت و بحث ایستادگی و مقاومت تنها مختص به مردان نیست و حضور زنان را نیز می‌طلبد؟

دقیقاً همین‌گونه است. فاطمه زهرا(س) در این زمینه الگوی جامعه بشری هستند و این نبود که در پی جریان‌های پس از رحلت پیامبر(ص) تنها حضرت زهرا(س) به آن طرف رفته باشند. تعدادی از مسلمانان سرشناس که مورد علاقه پیامبر(ص) نیز بودند همچون سلمان، ابوذر، مقداد و... در همین مسیر فاطمه زهرا(س) حرکت کردند، اما به دلیل آنکه آن‌ها در اقلیت قرار گرفتند، حرفشان به کرسی ننشست و بدان عمل نشد. اصل موضوع حق بود و دلیل آن نیز حجت بودن حضرت فاطمه زهرا(س) است. در روایتی از امام جعفر صادق(ع) آمده: «حجت خدا هستیم بر مردم و فاطمه زهرا(س) حجت خداست بر ما(امامت)»؛ بنابراین نفس حضور فاطمه زهرا(س) در مخالفت با یک جریان، دلیل بر این است که آن جریان ناحق بوده و جریان حق آنچه بوده که حضرت زهرا(س) در خطبه‌هایشان بازگو کردند و تا پای جان بر سر آن ایستادند.

■ نقشه راه نجات در پرتو شفاعت کوثر

پیامبر اکرم(ص) یک نقشه راه عملی و کامل برای زنانی ترسیم می‌کنند که آرزومند این شفاعت عظما هستند. شروطی که حضرت مریم(س) را به عنوان سرور زنان عصر خود تأیید کرده اما در مورد دخترشان می‌فرمایند: «فاما ابنتی فاطمة فهی سیدة نساء العالمین من الاولین و الآخرین». این فقیهه سیدة نساء العالمین من الاولین و الآخرین»، این پاسخ، سیادت حضرت زهرا(س) را از هر قید و بند زمانی و مکانی رها کرده و آن را بر تمام بانوان هستی، از اولین تا آخرین، حاکم می‌داند. این یک برتری مطلق و فرازمانی است که نشان می‌دهد حقیقت فاطمی، درگیرنده و تعالی‌بخش تمام کمالات زنانی است که تاریخ به خود دیده است.

■ سیادت مطلقه بر بانوان هستی؛ از ازل تا ابد

وقتی از رسول خدا(ص) پرسیده شد آیا ایشان سرور زنان عصر خویش است، پیامبر(ص) با تفکیکی ژرف، جایگاه حضرت مریم(س) را به عنوان سرور زنان عصر خود تأیید کرده اما در مورد دخترشان می‌فرمایند: «فاما ابنتی فاطمة فهی سیدة نساء العالمین من الاولین و الآخرین». این پاسخ، سیادت حضرت زهرا(س) را از هر قید و بند زمانی و مکانی رها کرده و آن را بر تمام بانوان هستی، از اولین تا آخرین، حاکم می‌داند. این یک برتری مطلق و فرازمانی است که نشان می‌دهد حقیقت فاطمی، درگیرنده و تعالی‌بخش تمام کمالات زنانی است که تاریخ به خود دیده است.

■ قیامت، عرصه تجلی حشمت فاطمی

رسول خدا(ص) بانگاهی به حجاب زمان را کنار می‌زند، صحنه ورود دختر گرامی‌شان به قیامت را این‌گونه توصیف می‌کنند: «و کأنی انظر الی ابنتی فاطمة قد اقبلت یوم القیامة علی نجیب من نور، عن یمینها سبعون الف ملک و... تقود مؤمنات امتی الی الجنة». این «مرکب نور» صرفاً یک وسیله نیست بلکه تجسم حقیقت طاهره و اعمال نورانی خود آن حضرت است. حضور ۷۰ هزار ملک از هر سو، که نماد کثرت بی‌نهایت است، یک تشریفات ساده نیست، بلکه نمایش قدرت، حشمت و اختیار الهی است که به ایشان تفویض شده است. ایشان در آن روز عظیم، نه یک فردنجات‌یافته، بلکه رهبر کاروان رستگاری است که زنان مؤمن امت را با اقتدار به سوی بهشت رهبری می‌کند و این، اوج مقام اجرایی و شفاعت کبرای ایشان است.

■ فداي کدام غم می‌شویم؟

اینک سؤال اینجاست با وجود این چارچوب نظری بسیار دقیق، در عمل و در بحبوحه زندگی روزمره که سرشار از نیازهای دعای خانوادگی است؛ این یک منشور الهی است که در آن، پیامبر(ص) از خداوند می‌خواهد محبت و بغض خود را بر مدار دوستی و دشمنی با این خاندان تنظیم فرماید. به عبارت دیگر، ولایت و برائت از یک احساس شخصی فراتر رفته و به میزانی الهی برای سنجش ایمان و کفر تبدیل می‌شود. نصرت الهی با یاری کنندگان ایشان و دشمنی خداوند با دشمنان ایشان خواهد بود و این، جایگاه محوری اهل‌بیت(ع) در نظام تکوین و تشریع را آشکار می‌کند.

■ قیامت، عرصه تجلی حشمت فاطمی

رسول خدا(ص) بانگاهی به حجاب زمان را کنار می‌زند، صحنه ورود دختر گرامی‌شان به قیامت را این‌گونه توصیف می‌کنند: «و کأنی انظر الی ابنتی فاطمة قد اقبلت یوم القیامة علی نجیب من نور، عن یمینها سبعون الف ملک و... تقود مؤمنات امتی الی الجنة». این «مرکب نور» صرفاً یک وسیله نیست بلکه تجسم حقیقت طاهره و اعمال نورانی خود آن حضرت است. حضور ۷۰ هزار ملک از هر سو، که نماد کثرت بی‌نهایت است، یک تشریفات ساده نیست، بلکه نمایش قدرت، حشمت و اختیار الهی است که به ایشان تفویض شده است. ایشان در آن روز عظیم، نه یک فردنجات‌یافته، بلکه رهبر کاروان رستگاری است که زنان مؤمن امت را با اقتدار به سوی بهشت رهبری می‌کند و این، اوج مقام اجرایی و شفاعت کبرای ایشان است.

■ فداي کدام غم می‌شویم؟

اینک سؤال اینجاست با وجود این چارچوب نظری بسیار دقیق، در عمل و در بحبوحه زندگی روزمره که سرشار از نیازهای

بازخوانی منشور نبوی؛ از درک راز «پاره تن من» تا فهم سیادت مطلقه کوثر قرآن بر تمام زنان عالم

حقیقت فاطمی دربرگیرنده تمام کمالات زنان در کل تاریخ است

دکتر محمدعلی انصاری، مفسر قرآن کریم| برای فهمیدن عظمت یک فداکاری، ابتدا باید عظمت فرد فداکار را شناخت.

پیامبر اکرم(ص) در کلامی جامع، منشوری کامل از مقامات سیدة نساءالعالمین را برای تاریخ ترسیم کردند. اما راز عبارت شگفت‌انگیز «فاطمه پاره تن من است» چیست و این جمله چگونه جایگاه آسمانی ایشان را به عنوان معیار تشخیص حق و باطل تثبیت می‌کند؟

■ ولیت اهل‌بیت(ع)؛ معیار حب و بغض الهی

روزی پیامبر اکرم(ص) در جمعی با حضور امیرالمؤمنین علی(ع)، حضرت فاطمه(س) و حسنین(ع) دست به دعا برداشتند و نه یک خواسته شخصی، که یک اصل بنیادین اعتقادی را برای همیشه تاریخ بنیان نهادند. ایشان فرمودند: «اللهم انک تعلم ان هؤلاء اهل بیتی و اکرم الناس علی، فاحب من احبهم و ابغض من ابغضهم و وال من والاهم و عاد من عاداهم و انصر من نصرهم...» (امالی شیخ صدوق، مجلس ۳۸، حدیث یک). این فراز، فراتر از یک دعای خانوادگی است؛ این یک منشور الهی است که در آن، پیامبر(ص) از خداوند می‌خواهد محبت و بغض خود را بر مدار دوستی و دشمنی با این خاندان تنظیم فرماید. به عبارت دیگر، ولایت و برائت از یک احساس شخصی فراتر رفته و به میزانی الهی برای سنجش ایمان و کفر تبدیل می‌شود. نصرت الهی با یاری کنندگان ایشان و دشمنی خداوند با دشمنان ایشان خواهد بود و این، جایگاه محوری اهل‌بیت(ع) در نظام تکوین و تشریع را آشکار می‌کند.

■ قیامت، عرصه تجلی حشمت فاطمی

رسول خدا(ص) بانگاهی به حجاب زمان را کنار می‌زند، صحنه ورود دختر گرامی‌شان به قیامت را این‌گونه توصیف می‌کنند: «و کأنی انظر الی ابنتی فاطمة قد اقبلت یوم القیامة علی نجیب من نور، عن یمینها سبعون الف ملک و... تقود مؤمنات امتی الی الجنة». این «مرکب نور» صرفاً یک وسیله نیست بلکه تجسم حقیقت طاهره و اعمال نورانی خود آن حضرت است. حضور ۷۰ هزار ملک از هر سو، که نماد کثرت بی‌نهایت است، یک تشریفات ساده نیست، بلکه نمایش قدرت، حشمت و اختیار الهی است که به ایشان تفویض شده است. ایشان در آن روز عظیم، نه یک فردنجات‌یافته، بلکه رهبر کاروان رستگاری است که زنان مؤمن امت را با اقتدار به سوی بهشت رهبری می‌کند و این، اوج مقام اجرایی و شفاعت کبرای ایشان است.

■ فداي کدام غم می‌شویم؟

اینک سؤال اینجاست با وجود این چارچوب نظری بسیار دقیق، در عمل و در بحبوحه زندگی روزمره که سرشار از نیازهای

درسی از مکتب فاطمی برای تعالی جان؛ «غم مقدس» غمی است که انسان را از تعلقات کوچک رها کرده و به افق‌های بلند متصل می‌کند

فاطمیه فرصتی است تا با تأمل در بزرگ‌ترین غم عالم، روحمان را متعالی کنیم

مریم احمدی شیروان | زخمی در حافظه تاریخ هست که هر سال در ایام فاطمیه، عمیق‌تر و زنده‌تر می‌شود؛ زخمی که تنها از جنس مصیبت و از دست دادن نیست، بلکه فریاد یک دغدغه است. اندوه حضرت صدیقه طاهره(س)، فراتر از یک رنج شخصی، غمی مقدس برای سرنوشت حقیقت بود؛ دلسوزی مادری برای امتی که مسیر را گم می‌کرد.

این ایام، آینه‌ای است در برابر ما تا به بازتاب اندوه‌های خود بنگریم. آیا غم‌های ما، روحمان را کوچک کرده و در خود فرومی‌برند یا همچون اندوه فاطمی، به یک مسئولیت بزرگ و تعهدی الهی تبدیل می‌شوند؟ آیا ارزش انسان را می‌توان با ترازوی دغدغه‌هایش سنجید؟ برای آنکه نقشه راه این تعالی روحی را در مکتب بانوی دو عالم بیابیم و بفهمیم چگونه می‌توان از غصه‌های روزمره به غم‌های بزرگ رسید، به گفت‌وگو با نمایش فیلم، تئاتر و...» در فعالیت‌های این هیئت پیش‌بینی شده است.

همچنین گزارش‌های برگزاری مراسم این هیئت در پیام‌رسان داخلی ایتا به آدرس EATA.COM/MISAGH_BAVELAYAT مربوط به اطلاع‌یه‌ها، اخبار، صوت و تصویر مراسم و... به منظور اطلاع عموم علاقه‌مندان بارگذاری می‌شود، ضمن اینکه کانال‌های مجازی اطلاع‌رسانی مربوط به نهاد آستان قدس رضوی، حوزه علمیه خراسان و شبکه‌های مجازی همسو، اخبار و گزارش‌های هیئت میثاق با ولایت را به اطلاع مخاطبان و علاقه‌مندان می‌رسانند.

■ وقتی غم، عیار دل می‌شود

حجت‌الاسلام رمضانی در ایام شهادت بانوی دوعالم، حضرت فاطمه زهرا(س)، در تحلیلی عمیق از ابعاد وجودی انسان، با بیان اینکه گرایش‌ها بر سراسر مملکت وجود آدمی حکومت می‌کنند، تصریح می‌کند: این تمایلات درونی ماست که بینش‌ها، زاویه دید و حتی حافظه ما را مدیریت می‌کند. در این میان، گرایشی که از درک عمیق‌تری برخوردار باشد، بر سایر گرایش‌ها سیطره می‌یابد. اما خطر بزرگ، «توهم» در این گرایش‌هاست؛ گاهی فرد گمان می‌کند محبت عمیقی به اهل‌بیت(ع) دارد، اما این ادعا باید در کوران حوادث سنجیده شود. این وابستگی به ظواهر، همچون عطری است که فرد را خوشبو می‌کند، اما این بو از ذات او نیست. در مکتب اهل‌بیت(ع) اصالت با رابحه ذاتی وجود انسان است؛ چنان‌که در حدیث شریف کساء، اصحاب از بوی خوشی سخن می‌گویند و پاسخ می‌شنوند که این رایحه وجود رسول الله(ص) است: «إِنِّي لَأَجِدُ عِنْدَكُمْ رِيحاً طَيِّبَةً... فَقالَ عَلِيٌّ: يارَسُولَ اللهِ، هذِهِ رِيحُكَ الطَّيِّبَةُ». یا آن‌گونه که پیامبر اکرم(ص) از یمن، رایحه معنوی اویس قرنی را استشمام می‌کرد و می‌فرمود: «إِنِّي لَأَجِدُ نَفَسَ الرَّحْمنِ مِنْ قِبَلِ الْيَمَنِ». اگر حضرت معنوی ما تنها به واسطه حضور در فضای مجلس عزای فاطمی باشد، به‌تدریج دچار توهم دانستن آن هویت اصیل می‌شویم.

اما با توجه به تأثیر عمیق محیط، به‌ویژه در مراسم‌های جمعی مانند عزاداری‌های ایام فاطمیه، چگونه می‌توان میان یک تأثر عاطفی زودگذر و یک غم و محبت ریشه‌دار و اصیل تمایز قائل شد؟ این کارشناس دینی در پاسخ به این پرسش کلیدی، «غم» را به‌عنوان یک شاخص دقیق معرفی و تشریح می‌کند: یکی از شفاف‌ترین معیارها برای خودشناسی، تأمل در غصه‌هایی است که قلب انسان را به درد می‌آورد. آنچه عمیقاً شما را اندوهگین می‌کند، حقیقت شما را برملا می‌کند. امیرالمؤمنین علی(ع) می‌فرمایند: «قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ» (نهج‌البلاغه، حکمت ۷۴)؛ یعنی ارزش و اندازه هر انسان، به اندازه همت و غصه محوری او است. انسان‌ها برای اموری غصه می‌خورند که در نگاهشان بزرگ جلوه کند. بارشد روحی و بزرگ شدن انسان، دغدغه‌های کوچک‌رنگ می‌بازند. در کودکی برای از دست دادن یک عروسک بی‌خواب می‌شدیم، اما امروز آن دغدغه برایمان خنده‌دار است. انسانی که روحش بزرگ شود، دیگر اسیر غصه‌های کوچک دنیوی نمی‌شود. در اوج این تعالی، هیچ رخداد مادی‌ای توانایی اندوهگین کردن او را نخواهد داشت. مرگ که برای ما تجربه‌ای عظیم است، برای اولیای الهی تنها یک سفر است؛ چنان‌که امیرالمؤمنین(ع) در تسلیت به فردی داغدیده فرمودند: «این مصیبت از تو آغاز نشده و به تو نیز پایان نخواهد یافت... او همیشه به سفر می‌رفت و بازمی‌گشت، اکنون به سفری رفته که بازگشت ندارد». (نهج‌البلاغه، حکمت ۷۵۳) عاطفه انسانی محترم است، اما نباید به این سفر، عظمتی بیش از حقیقتش ببخشید.

■ فداي کدام غم می‌شویم؟

اینک سؤال اینجاست با وجود این چارچوب نظری بسیار دقیق، در عمل و در بحبوحه زندگی روزمره که سرشار از نیازهای مادی است، چگونه می‌توان این سلسله مراتب غم‌ها را سنجید و به آزمونی ملموس دست زد؟ وی در پاسخ به این پرسش، یک آزمون عملی را پیش روی مخاطب قرار داده و می‌گوید: تصور کنید در مسیر رسیدن به مجلس عزای فاطمی، خودرو شما به سرقت برود. اولین غصه‌ای که به دلتان می‌نشیند چیست؟ اگر بگویید «افسوس که خودروام را از دست دادم» این یعنی خودرو در نگاه شما بزرگ‌تر از مجلس عزاست. اما اگر بگویید «افسوس که از فیض مجلس امشب بازمانده‌ام» جایگاه معنویات در مقیاس تو است. حال فرض کنید فرزندتان به‌شدت مجروح شده و برای رساندن او به بیمارستان، با سرقت خودرو مواجه می‌شوید. در این لحظه، عمیق‌ترین غصه شما نجات جان فرزندتان است. این نشان می‌دهد هر قدر انسان، عمیق‌تر از غم خودرو و حتی مجلس عزاست، انسان در بزنگاه‌ها، هم‌چیز را فدای آن غمی می‌کند که درک عمیق‌تری از آن دارد و این یک قانون تکوینی است.

استاد رمضانی با تفکیک دغدغه‌های انسانی از حیوانی، ادامه می‌دهد: اگر فهرستی از غم‌های خود بنویسید و دغدغه‌های مشترک با سایر موجودات، مانند خوراک، مسکن و بقای نسل را از آن خط بزنید، آنچه باقی می‌ماند، هویت انسانی شماست. هر آنچه به این سوی مرز مرگ تعلق دارد، کوچک و کوچک‌کننده است، زیرا خداوند خود فرموده: «قُلْ مَتاعُ الدُّنْيا قَلِيلٌ» (نساء، آیه ۷۷) و دلبستگی به امر قلیل، انسان را نیز قلیل می‌سازد. نویسنده کتاب سفرهای گالیور به‌عمد جنگ مردم سرزمین لی‌لی‌پوت را بر سر مسئله‌ای پوچ یعنی نحوه شکستن تخم‌مرغ، به‌تصویر می‌کشد تا نشان دهد آدم‌های کوچک، غصه‌ها و جنگ‌هایشان نیز کوچک است. ما نیز وقتی بر سر مسائل دنیوی با هم درگیر می‌شویم، از منظر عالم ملکوت همچون همان لی‌لی‌پوتی‌ها هستیم.

وقتی روح انسان به عظمت می‌رسد، دنیا برایش به یک قفس تنگ تبدیل می‌شود. جمله «عَجِّلْ وَفاتي سَرِيعاً» که بر لبان مبارک حضرت زهرا(س) جاری شد، نشانه از اوقات، پروردگار به این دلیل حاجات دنیوی ما را برآورده نمی‌کند که می‌خواهد به ما بفهماند اساساً چرا چنین امر کوچکی این‌قدر برای تو بزرگ شده است که آن را به درگاه من آورده‌ای؟ مشکل خداوند با خود آن حاجت نیست، بلکه با بزرگی آن در نگاه ماست.

وی در بخش پایانی سخنان خود با پیوند این مباحث به اوج مظلومیت حضرت صدیقه طاهره(س)، اوج تعالی روحی و غم‌های بزرگ را این‌گونه به تصویر می‌کشد: ولایت و انحراف امت از مسیر حق. در آن هنگامه که بزرگ‌ترین حقیقت عالم در کوچه‌های مدینه تنها مانده بود، تنها فریادرسی چون فضه استغاثه بانوی دو عالم را به این عالم رساند. اوج تنهایی در دفاع از یک آرمان بزرگ را به تصویر می‌کشد.

حجت‌الاسلام رمضانی در جمع‌بندی نهایی تأکید می‌کند: عیار حقیقی هر فرد، در غصه‌هایی نهفته است که قلب او را به خود مشغول می‌کند. ایام فاطمیه فرصتی است تا با تأمل در بزرگ‌ترین غم عالم، مقیاس دغدغه‌های خود را بازسنجی کرده و روحمان را به سوی افق‌های متعالی سوق دهیم.

■ فریاد روح در قفس دنیا

این سخنران مذهبی با اشاره به اینکه خداوند به اصل دغدغه‌های کوچک ما معترض است، می‌افزاید: بسیاری از اوقات، پروردگار به این دلیل حاجات دنیوی ما را برآورده نمی‌کند که می‌خواهد به ما بفهماند اساساً چرا چنین امر کوچکی این‌قدر برای تو بزرگ شده است که آن را به درگاه من آورده‌ای؟ مشکل خداوند با خود آن حاجت نیست، بلکه با بزرگی آن در نگاه ماست.

وی